

MLADOST

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca. ☐ Celoletna naročnina znaša 2 K, posamezne številke po 10 vin. ☐ ☐ ☐ ☐
Uredništvo: Fr. Terseglav, Ljubljana (Katol. tiskarna). ☐ ☐ ☐ ☐
Upravništvo: Lud. Tomažič, Ljubljana (Katol. tiskarna).

Št. 19.

V Ljubljani, dne 26. novembra 1910.

Letnik III.

O razmerju mladeniških Marijinih družb do Orlov.

Ta članek smo v svrhu popolne razjasnitve našega razmerja do druge mladinske organizacije na tozadevno prošnjo radevolje sprejeli in objavljamo:

Kdor bere glasilo Orlov, Mladost, zlasti pa poročilo o seji odbora Zveze Orlov na Brezjah dne 4. septembra 1910 (Mladost št. 15. iz 1. 1910), temu skoraj pride misel: Če bo pa Orel deloval tako izvrstno, če bo gojil na tak način religiozno, nabožno misel v mladeničih, če ima Orel, kakor piše Mladost v št. 16 (1910) za namen: preosnovati našo mladež v krščanskem duhu in da mu je vse drugo postranskega pomena — potem pa on nadomesti mladeniške Marijine družbe, in teh sploh treba ni. Ta misel lahko pride in je prišla tudi meni. Zato sem se težko lotil naloge spisati referat: „Razmerje Mladeniskih Marijinih družb do Orlov.“ Vendar pa sem po daljšem premišljevanju prišel končno do zaključka: Mladeniške Marijine družbe morajo ostati in se morajo razširjevati.

Razlogi: 1. Mladeniške Marijine družbe so starejše, da najstarejše mladinske organizacije. 2. Ker se nahaja veliko mladeničev, ki ne morejo ali ne marajo biti Orli; za Marijine družbe pa imajo sposobnost. 3. Ker ne gre, da bi samo dekleta oz. ženski spol imel Marijine družbe, kakor da bi poželost bila moškimi odveč, nepotrebna, saj so bile Marijine kongregacije vendar prvotno ustanovljene za mladeniče. 4. Ker iz Mladeniskih Marijinih družb rastejo same ob sebi Marijine družbe za moške, katere bi bilo tudi dobro ustanoviti tam, kjer je mogoče jih voditi. 5. Ker so strogo in pristno cerkvena organizacija in imajo že iz tega razloga večjo garancijo za daljši obstoj kot Orel, ki je izvincerkvena organizacija. 6. Ker je kot cerkvena organizacija zmožna svoje člane bolj poglobiti v versko življenje in boljše vodi k Bogu, kakor katera si bodi druga organizacija. 7. Ker pri Orlu in

njegovem vodstvu prevladuje lajiški, svetni element in smo imeli ravno na Slovenskem že toliko žalostnihkušenj, kako so se razne take institucije sprevrgle v slabo. Seveda, ko bi bilo vedno to vodstvo pri Zvezi, ki je sedaj oziroma ako bi se Orli vedno vodili v tem smislu, kakor to uči sedaj „Mladost“, potem se nam ne bi bilo bati; toda lahko pride vodstvo drugačnega mišljenja na krmilo, lahko dobe moške drugačnih nazorov „Mladost“ v roke, kaj pa potem?

Zato: Mladeniške Marijine družbe naj obstajajo, kjer so, in naj se vodijo z vnemo dalje; kjer spe, naj se vzbudé; kjer jih ni, naj se poskusijo ustanoviti (zlasti za šolsko mladež, ki ne sme biti naraščaj „Orla“); poleg tega pa naj obstoja tudi telovadna organizacija Orel, ker: 1. to se prilega mladini, da se vadi v telesnih vajah, saj prav to mladeniška narava potrebuje; 2. ker je sedanje osrednje vodstvo in njegovo glasilo naravnost izvrstno in organizira mladeniče v krščanskem duhu.

Toda, kakšno naj bo razmerje med obema organizacijama! O tem piše „Vodnik marijanski“ str. 14 sl. doslovno: „Nekako vsporedno z Marijinim družbami gredo pri nas izobraževalna društva in Orli. Kako naj bo razmerje te trojne organizacije med seboj? Da se to razmerje uredi, so meseca oktobra 1909 stopili skupaj zastopniki vseh treh organizacij in naredili te-le sklepe:

I. Želeti je, da se ustanove po vseh slovenskih župnijah izobraževalna društva.

II. Želeti je, da se ustanovi pri vsakem izobraževalnem društvu mladeniški odsek Orel. Če so dani vsi pogoji za organizatorični in tehnični (telovadni) razvoj tega odseka, naj dela oboje. Ako pa pogoji za telovadbo niso dani, naj dela odsek samo organizatorično.

III. Želeti je, da se osnuje v vsaki župniji poleg izobraževalnega društva in mladeniškega odseka mladeniška Marijina družba, v kateri naj se zbirajo poleg drugih mladeničev zlasti za to sposobni in voljni člani mladeniškega odseka.

IV. V svrhu sporazumnega dela med S.-K. S. Z., Marijinimi družbami in „Zvezo Orlov“ naj se od odborov teh organizacij

Ta članek je bil namreč referat č. g. župnika I. Plantariča na duhovniški konferenci v Rudniku. Op. uredn.

določeni zastopniki večkrat snidejo na to-zadevni razgovor.

To so sklepi. V teh sklepih je izražen vzor organizacije, kakršne bi bilo želeli v vsaki župniji.

V navedenih resolucijah je izraženo tudi razmerje posameznih organizacij med seboj. Vendar spregovorimo o tem razmerju še nekoliko natančneje. Kako bodi to razmerje?

Na kratko rečeno: prijateljsko! Pa še več; ne samo prijazni si morajo biti med seboj, ampak se tudi vzajemno podpirati. Ne bodo vsi člani izobraževalnega društva v Marijini družbi, pač pa bi bilo želeli, da bi bili vsi člani Marijine družbe obenem člani izobraževalnega društva; fantje že celo, pa tudi dekleta. Kjer pa v župniji še ni društva, naj bo za enkrat Marijina družba tudi nadomestilo društva.

Natančneje je treba določiti še razmerje mladeniških Marijinih družb do Orlov.

Telovadna organizacija se mladeniški naravi gotovo prilega; in srečna je bila misel onih mož, ki so to reč našim fantom prinesli; posebno ker se jim marsikje vsiljuje liberalno sokolstvo. Varovati se je seveda treba kakih morebitnih napak in izrastkov, ter skrbno paziti, da se stvar kdaj ne sprevrže v slabo.

Za one kraje torej, kjer se šopiri Sokol, je Orel živa potreba; pa tudi za mesta, trge, industrijske in druge velike kraje sploh jako primeren. Če pa tudi kmečki fantje sami žele telovaditi, ni vzroka, da bi se jim branilo. Bolje da telovadijo, kakor da bi vganjali vse mogoče nerodnosti, — po nekdanjih splošno veljavnih fantovskih pravilih.

„Sposobni in voljni“ člani mladeniškega odseka bodo tudi člani Marijine družbe, sposobni in voljni člani Marijine družbe pa nasprotno člani mladeniškega odseka. Orla. Vsem se priporoča vstop v drugo organizacijo, sili pa nikdo ne. Tako bodi medsebojno zazmerje.

Eno pamoramo kot zastopniki Marijinih družb poudariti, namreč to: Zaradi Orlov Marijine družbe ne smejo trpeti škode in se ne zanemarjati! Orli od družbe ne smejo odvajati, ampak le k njej navajati! To pomnimo dobro! Vemo dobro, da je namen načelstva Orlov tak, — a tudi po posameznih krajih treba iste namene gojiti in se po njih ravnati! O tem ni dvoma, da so Marijine družbe najlepša in najpopolnejša organizacija mladine. Zato jih ne sme zavirati nobena reč. Kolikor bližje namreč kaka stvar vodi k Bogu, višku popolnosti, toliko je popolnejša. To mora posebno dobro pomniti duhovnik, čegar visoki poklic je: vse k Bogu pripeljati. Kar torej vodi bližje k Bogu, to mora najbolj ceniti; in kar bi temu nasprotovalo, mora smatrati za škodljivo. Marijina družba je tudi naj-

bolj zanesljiva organizacija, ki se skoraj ne more nikdar obrniti v slabo. Mladeniške Marijine družbe torej ne smejo propasti, ampak nasprotno: zaspane se morajo dvigniti.

Ta opomin se nam zdi potreben in ga nam ne more nikdo zameriti. Že v naravi sami je to ležeče. Kar je lažje, to bolj vleče. In gibati, skakati, plesati, vrteti se, je za mlado kri gotovo lažje in prijetnejše kakor klečati, moliti, spovedovati se. Zato je pa treba to toliko bolj povdarjati, kolikor manj samo vleče. Gibati, skakati, plesati, vrteti se, je dobro, če vodi k Bogu; bilo bi slabo, če bi odtegovalo od Boga.

Hvala Bogu, doslej nam kaže organizacija Orlov prav lepe uspehe. Mladeniči Orli so strogo disciplinirani, zavedni, razumni, odločni, za dobro navdušeni. Najboljše znamenje pa je, da so za dobro stvar pripravljeni tudi trpeti: priimke, zabavljanje, napade. To je najzanesljivejše znamenje, da so res dobri, in to je, kar jim mora naše simpatije najbolj pridobiti.

Da Marijine družbe ne bodo nikoli ovirale Orlov, to je samoobsebi umljivo. Saj nam zagotavljajo, da so družabniki najbolj zanesljivi in najboljši Orli.

Tako se bratski organizaciji med seboj podpirajta in izpopolnjujeta. Orli bodo dajali dobro podlago, Marijine družbe pa na tej podlagi naprej zidale. Orli bodo mladeniče privabljali, jih odvrčali od pogubnega vpliva sveta, od fantovskih razvad in razuzdanosti, jim dajale potrebno samozavest, pravi mladeniški ponos in potrebno izobrazbo, družbe pa bodo delo nadaljevale in vodile mladeniče k višji popolnosti, obenem pa dajale Orlom zanesljivo ozadje in podporo, ter jih varovale tistih nevarnosti, ki so s svetnimi društvi kolikortoliko vedno združene.

Naj dodamo še to le misel: Od Orlov kot takih se posebno velika pobožnost ne more zahtevati, pač pa pošteno, dostojno življenje. K večji pobožnosti naj vodi Marijina družba. Orli dajejo torej stavbi krepko podlago, Marijina družba pa to stavbo dovršuj! Saj se je že večkrat povdarjalo, da Orli Marijini družbi pot pripravljajo. In tako tudi bodi!

Shode imate obe organizaciji lahko včasih posebe, včasih pa skupno. Eni se od drugih lahko koj uče in se vnemajo za vse mogoče vzore.

Tako bo za naše fante preskrbljeno vsestransko. Če se nam še posreči za to obojno organizacijo dobiti mladeničev kolikor mogoče mnogo, jih odtrgati od upliva zlobnega sveta, kateremu so doslej večinoma zapadli, in jih vneti za višje ideale, — potem bodo naši mladeniči v prihodnosti hodili po vseh drugih potih, kakor njih predniki, — po poti poštenja, nedolžnosti,

pobožnosti. Blaženi časi, ko bomo to na celi črti dosegli! To bo res veliko delo za narod!...

Delajmo na vseh straneh z vsimi silami za to!

Iz tega, kar sem bral, fiksiram glavne (vodilne) misli:

Razmerje med obema organizacijama naj bo

1. prijateljsko;
2. še več: Ti dve organizaciji mladeničev morajo druga drugo podpirati, nikdar pa ovirati!

3. zaradi Orlov Marijine družbe ne smejo škode trpeti in se zanemarjati! Orli od družbe ne smejo odvajati, ampak k njej dovajati!

4. Orli naj bi dali Marijini družbi dobro podlago, družbe pa naj na tej podlagi naprej zidajo in dajo Orlom zanesljivo ozadje in podporo ter jih varujejo tistih nevarnosti, ki so s svetnimi društvi kolikortoliko vedno združene.

5. Ker so Marijina družba višja in popolnejša organizacija, zato naj Orli priznajo to prednost, da kedar ima družba shod ali kako drugo prireditev, takrat izostane vsaka prireditev Orla in na tem stališču tudi osrednje vodstvo Orla stoji, kakor se bere v Mladosti št. 15 str. 129.

Jos. Plantarič, župnik.

Nekaj za nas.

O »Zlati knjigi« v našem listu nismo preveč pisali, da ne bi kdo mislil, da išče naš urednik hvale. V prid stvari moramo tu danes le to omeniti, da so se vsi odseki knjige lotili in jo bratje pridno proučujejo. V tem oziru je značilno, kaj nam je pisal brat Slavo Govejček iz Trbovelj: »Razlaga se nam »Zlata knjiga« — sedaj šele smo prav spoznali, kako visok je namen in kako velik je pomen Orla!« Neki drugi brat pa, ki ne želi, da bi ga imenovali, nam je pisal tako navdušeno, da ne moremo pisma ponatisniti, ker bi sicer kdo lahko mislil, da ima naš urednik sam nad seboj preveliko dopadajenje. Le to smo dotičnemu bratu dolžni, da povemo, da je »Zlato knjigo« ob priliki slovenskega romanja vzel s seboj v sveto deželo in jo položil na grob Zveličarjev z molitvijo, da bi njeni nauki po Orlih postali kdaj last vseh Slovencev. Bratu smo za njegovo molitev na tako imenitnem kraju iz srca hvaležni. Da bi nauki postali last saj vseh Orlov! Iz Ružomberka na Ogrskem, koder bivajo od Mažarov kruto zatirani Slovaki, nam neki zelo navdušeni Orel iz Slovenske, ki zdaj tam biva, piše, da mu je »Zlata knjiga« v tujini najljubše berilo ter tolažba in želi, da bi po njej živel slehern slovenski fant doma in na tujem.

Ocen o naši knjigi v »Mladosti« tudi nismo razun J. Podlesnikove nobene objavili, pač pa moramo objaviti zdaj oceno, ki jo je te dni prinesel »Voditelj«, ki je zato pomemben, ker je naš edini bogoslovski list in je ocena iz verskega stališča dobro premišljena, Sicer pa se ta ocena tiče tudi naše orlovске organizacije sploh. Slove:

»Slovenska krščansko socialna zveza je gotovo najbolj ponosna na svojo mlado gardo »Zvezo Orlov«, ki šteje po še ne triletnem obstanku že 121 odsekov. Zveza skrbi ne samo za telesno izurjenost potom telovadbe, ampak tudi za umsko in nrayno izobrazbo svojih članov. V tem prekaša vse podobne organizacije, ki zanemarjajo duševno delo. »Orli« dobivajo dvakrat na mesec vrlo in odločno na katoliškem temelju urejevan list »Mladost«. Konzorcij »Mladosti« izdaja »Knjižnico krščanske prosvete« (doslej 2 številki). Urednik »Mladosti« pa je napisal »Zlato knjigo«, kjer v obliki katekizma obravnava to-le tudi za bogoslovca zanimivo vsebino: I. Orel, njegov namen, delo in vzori. — II. Orli, njihove dolžnosti in življenska naloga. — III. Orlovске čednosti. — IV. Značajnost, prvi pogoj življenja po Orlovih načelih. — V. Viteštvo in nemadeževano življenje. — VI. Ljubezen do ljudstva in narodne dolžnosti Orla. — VII. Telesno zdravje in zmisel za domačijo ter družino. — VIII. Krščanska ljubezen in usmiljenje. — IX. Orel in nasprotniki. Sprejaj ima knjiga toplo priporočilo ljubljanskega knezoškofa, nekaj »Za uvod in kratko navodilo«, dr. E. Lampetovo »Himno Orlov« potem »Berilo iz knjige Makabejcev«, Orlom za zgled goreče ljubezni do Boga in do domovine«. Ob koncu pa je dodano »Berilo iz spisov knezoškofa A. M. Slomška«. Odsek om je naročeno, da se morajo v zimskem času seznaniti na svojih sestankih s to knjigo in udeležiti njene zlate nauke. S to pomembno knjigo je Orlom in sploh vsem mladeničem jasno začrtan pravec vzornega mladeniškega življenja. Sodelovali so ali vsaj pregledali »Zlato knjigo« bogoslovni profesorji. Po nje pristno katoliških načelih je v orlovski organizaciji popolnoma izključeno omahovanje v nazorih, kakor ga po pravici graja sv. Oče pri »Sillonu«...«

Pri tej priliki toplo priporočamo vsem mladeničem tudi knjigo »Osmero blagrov«, kije te dni izšla in jo je spisal Ant. Kržič. Knjiga opisuje, kako more kristjan biti srečen, zadovoljen in miren, če se ravna po zapovedih božjih. Krščanska vera je vesela vera in naredi človeka srečnega že na zemlji, tako da ga niti največje trpljenje ne more več potlačiti. Poglavja o čistemu srcu, o sreči nedolžnosti, o božjem miru, ki ga kristjan uživa in o udanosti v voljo božjo so prelepa in le blagor bo vsakemu mladeniču, če bo iz tega studenca črpal žive

vode. Knjiga je vrhutega tudi zelo mikavno pisana in kakor nalašč za to, da se v družinah v zimskih večerih naglas bere.

V liberalnem »Slovenskem Domu« smo zadnjič nekaj brali, na kar moramo na kratko odgovoriti, kar sicer ni naša navada, posebno če se gre za tak list, kakor je »Slovenski Dom«. Pisal je, da smo mi v neki »Mladosti« imenovali Orle »otročje in sirove« in da je s tem dokazano, da imajo liberalci prav, ko Orlom zabavljajo. Ni treba dolgo dokazovati, da je »Slovenski Dom« to, kar smo mi res pisali, zavil. »Mladost« je pisala, da marsikatero društvo nima zadosti ugleda med ljudstvom, ker se ti in oni mladeniči ne znajo prav obnašati; so večkrat otročji ali sirovi. To pa je vse kaj drugega, kakor zabavljati zoper Orle, njegove cilje in organizacijo. To pač vsak ve, da ni med nami vse popolno. »Mladost« pa ni za to, da bi Orle samo hvalila, ampak da graja tudi napake in se prizadeva našo organizacijo vedno bolj izpopolnjevati, kakor je tudi dolžnost Orlov, da so strogi sami s seboj, drug drugega izboljšujejo in drug drugemu ne prikrivajo, kar je še nepopolno. Če »Slovenski Dom« in njegovi sokoli tega ne morejo razumeti, jih moramo mi le pomilovati. Če se jim zdi čudno, da mora človek časih samega sebe grajati, če se hoče višje povzpeti, potem pa se mi prav nič ne čudimo, da sokolstvo nič ne napreduje in ostaja na vednoisti stopinji duševne plitvosti.

S tem smo vse rekli, kar smo imeli povedati.

Okrožja.

Idrija. Seja okrožja se je vršila v Spodnji Idriji 13. novembra. Razun Čerknega in Črnega vrha so bili vsi drugi funkcionarji navzoči. Sklenilo se je z ozirom na en slučaj, da ne sme nobeden zavzemati dveh mest v odboru. Vzame se na znanje, da je črnovrški odsek sklenil radi preoblega jesenskega dela opuščen predavanja meseca oktobra nadomestiti meseca aprila prihodnjega leta. Glede na neko nerednost se sklene: Udeležitev okrožnih odsekov pri prireditvah izven njihovega okrožja naj se kolikorle-mogoče omeji. Ako se pa iz posebnih uvaževanja vrednih razlogov kak odsek udeleži prireditve izven svojega okrožja, tedaj se je ravnati po sledečih določilih: I. Udeleženci naj se javijo odsekovemu predsedstvu. Ako se predsednik in načelnik, oziroma njiju namestnika prireditve ne udeležita, tedaj naj določi predsedstvo dva najsposobnejša izmed udeležencev kot odgovorna voditelja. Vse udeležence veže nasproti njima ista disciplina kakor do predsednika in načelnika. II. Odhod se mora v zmislu seje Zveznega odbora v Logatcu izvršiti vedno skupno. III. Med potjo je strogo prepovedano se ustavljati ali izstopati, da se običejo gostilne. Predsednik ali načelnik, oziroma v to določena voditelja sta okrožnemu vodstvu za red, oziroma za morebitne prestopke udeležencev osebno odgovorna. — Sprejme se na to sklep, da se imajo 8. decembra kakor vsako leto vsi odseki udeležiti sv. obhajila. — Sedanjí okrožni načelnik brat Kogej je odšel 1. t. m. v zadrugo šolo v Ljubljano, brat podnačnik pa se je poročil ter odložil svoje podnačelniško mesto. Dasi ne bo do prihodnjega okrožnega občnega zbora nobenih javnih

prireditev, je vendar za vodstvo mesečnih vaditeljskih sej ter za izvršitev tehničnih revizij vseh šestih v to okrožje spadajočih odsekov neobhodno potreben namestnik. Zato se je na predlog brata okrožnega predsednika Jazbarja imenoval za dobo od 1. novembra pa do prihodnjega okrožnega občnega zbora načelnikovim namestnikom podnačelnik idrijskega odseka brat A. Flander. — Prihodnja okrožna seja se vrši 18. decembra v Idriji.

Odseki.

Loški potok. Nismo mislili, da bo naše vrste tako kmalu obiskala koščena žena. Pa je zamahnila in kot žrtev njene kose je pal br. Jos. Knavs. Že delj časa je bolehal za hudo jetiko. Kljub bolezní, ki jo je čutil, je skoro do zadnjega, dokler se ni za trdo vlegel v bolniško posteljo, zahajal v naše vrste v telovadnico. Bil je vzornega obnašanja in trajnega navdušenja. Bratje Orli so mu priredili tak lep pogreb, kot ga še ni bilo v naši dolini. Ovenčano krsto je nosilo 8 Orlov, častno spremstvo ob krsti pa je tvorilo 24 uniformiranih telovadcev. Na grobu mu je v slovo govoril v pretresljivih besedah br. načelnik. Često si korakal z nami, danes pa si priplaval na naših ramah, da se vleže k večnemu počitku. Kako težka je ločitev, ko si nam bil tako ljub in zvest brat. Pevski zbor društva Tabor mu je zapel v slovo lepo žalostinko. Porosilo se je marsiktero navzoče oko. Z Doma naše telovadnice je visela prvič črna zastava. Trda mu je bila usoda v tem življenju, revščina mu je bila vedna tovarišica, zato mu privoščimo sladkak počitek. „Reven je bil, pa je imel lepši pogreb kot najbogatejši v dolini in to so mu preskrbeli Orli,“ tako je vzkliknil ginjen mož. Mi pa smo srčno veselí, ko ljudje izpoznavaajo, da pri nas ne igra nobene vloge denar, vso pa bratska Orlovska ljubezen.

Idrija. Člani idrijskega okrožja bi morali pač redno dopisovati v naše glasilo. Kaj se v zadnjem času ni prav ničesar zgodilo, kar bi bilo vredno poročati v »Mladost«? Dolgo že prosim Boga, da bi dočakal čas, ko vzame prebivalec Čerkna pero v svojo desno roko ter napiše poročilo; pa čakam brezvspešno, toda mislim si vedno, kdor čaka, ta dočaka, in upam, da bom tudi jaz; saj je vendar dovolj važnih dogodkov, ki so se pojavili v vašem lepem kraju. In vi Spodnjeidrijčani! Saj vam je vendar cesar poklical fante v vojake, in vi ste dovolj možati, da vztrajate, četudi se je vaše število zelo skrčilo, — pa ste tudi imeli javno telovadbo? V »Mladost« s temi rečmi! Kaj pa Črnovršci, ki ste postavili spomenik toli zaslužnemu dr. Fran Lampetu? »Mladosti« ni nihče poročal, kako lepo smo se takrat imeli in proslavili moža, ki je tudi za mladino imel srca vneto. — Tu pri nas v Idriji je na dan vseh svetnikov brlelo nebroj lučic na pokopališču. Grobovi so bili ozaljšani, kakor bi se kosali med seboj. Ljudje so postajali pri grobovih ter se spominjali svojih rajnih. Marsikateremu so solze porosile oči ob spominu na znanca, prijatelja, sorodnika — —. Tudi meni zdrkne solza po licu, ko zapazim sredi pokopališča veličasten spomenik, okrašen s palmovim vencem. Ob spominu, da leži tu notri truplo, ki je bilo ustvarjeno za delo, in ki ga je smrt sredi začetega dela neusmiljeno pokosila, se mi krči srce. Koliko bi bil lahko še storil ta blagi mladenič v korist in napredek naše organizacije, da mu ni usoda prekrizala računa. Na spomeniku palmov venec, ta mali znak naše hvaležnosti, pa naj kaže, kako priden mladenič, vzoren telovadec in vesten predsednik je bil naš rajni Fran Svetličič. Trajen mu spomin! Nazdar!

Šturije. Vzrok, da nismo šturski Orli toliko časa nič poročali v »Mladost«, je, res težko rečeno, zanikrnost, pa ravno zato hočemo sedaj pridni in redni biti. Odkar se je vršila pri nas okrožna javna telovadba, se je naš odsek bolj poživil s tem, da je dobil nove podpore in sicer več fantov, ki so vztrajni v delu. Pri seji 9. oktobra je odbor sklenil, naj se pri

vsakem sestanku razlaga „Zlata knjiga“ in „Telovadni poslovnik“, včasih tudi knjiga o „Lepem vedenju“, kar tudi gre. Tudi nedelja zvečer ne sme biti prosta, ker se tudi ta čas porabi bolj za zabavo, tako da smejo priti tudi prijatelji in stariši članov. Sedaj se pripravljamo za igro „Za križ in svobodo“, ki se bo igrala okrog Božiča. 27. t. m. bomo imeli skioptično predavanje o Jeruzalemu. Treba bo kaj napraviti za Miklavžev večer. Letošnjo zimsko sezono priredimo štiri ljudska predavanja. Dne 8. decembra se udeležimo skupnega sv. obhajila. Tako za sedaj. Nazdar!

Col nad Vipavo. Dne 6. novembra vršil se je tu vključno skrajno slabemu vremenu ustanovni shod telovadnega odseka Orel ob obilni udeležbi moških in mladeničev. Prihiteli so v našo sredo tudi bratje Orli iz Vipave v krogih, ter bratje Orli iz Črnege vrha nad Idrijo in Budanj, dasiravno je dež kakor iz škafe lil. Po prisrčnem pozdravu domačega župnika je nastopil organizator vipavske mladine, brat P. Bonaventura iz sv. Križa kot slavnosti govornik, ter je v nad jedno uro trajajočem govoru z ognjevitom in prepričevalno besedo pojasnil navzočim sledeče točke: 1. Če hočete za narod delati, vzgajaj samega sebe, in sicer um, duh, voljo in telo. Pospešuj isto pri svojem bližnjem, in premaguj se, če pride kaj navskriž. 2. Za narod in napredak z devizo »Z Bogom za narod, napredek in svobodo!«. 3. Znak — vse za vero, dom, cesarja! 4. Pomen orlovske obleke. Duhovitemu in jednatemu govoru sledili so vsi navzoči z največjo pazljivostjo. Po končanem govoru nastopila gg. brat Jež iz Vipave in g. Anton Kastelic, kapelan iz Črnege vrha, ki izročata prisrčne pozdrave svojih odsekov ter navdušujeta navzoče, naj složno in krepko sodelujejo pri novem odseku. Brat Silvester iz Vipave pozdravi iz srca vseh g. Dominika Brica učitelja na Colu, ki se izmed učiteljskega stanu v vipavski dolini prvi ne straši sodelovati pri katoliških organizacijah. Po kratkem a pomenljivem zahvalnem govoru g. Brica se je odpela Orlovska himna, in končala lepa slavnost. Da lepi nauki niso padli na nerodovitna tla, nam pričajo naši mladi Orli, ki redno skoro vsak večer bistrijo si um in urijo svoje telo. Dal Bog, da bi to navdušenje vedno bolj rastlo, in tudi druge brezbrizne mladeniče pritegnilo novemu odseku!

Gradec. Duh, ki veje v poštenu fantovski orlovski organizaciji, katera se je v zadnjih dveh letih tako lepo razvila po Slovenskem, pridel je tudi semkaj v nemški Gradec. — Kadar mora fant na tuje in je tam v tujem mestu prepuščen samemu sebi, takrat se šele prav pokaže, kakšen je v resnici. Z veseljem moramo konstatirati, da velika večina Orlov, ki grejo k vojakom ali pa v tujino, da si pridobijo izkušnje in izobrazbe, ostane zvesta verskim in narodnim ciljem. Nasprotno pa vidimo tu v Gradcu Sokole, ki jih naravnost nič ne zadržuje agitirati za nemčursko socialno demokracijo. V Gradcu je Slov. kat. izobraževalno društvo „Kres“. Ima do 200 članov samih poštenih Slovencev. To društvo je poiskalo lepo število mladeničev-rokodelcev, ki so bili že prej člani enega ali drugega poštenega društva v domovini. Pa so se zbirali ti fantje nedeljo za nedeljo v svojem novem domu, čitali časopise in se vadili v nastopih. Ko pa so minile počitnice in so prišli nazaj visokošolci „Zarjani“, pričelo se je še bolj živahno gibanje. Nedelja ni nič več zadostovala. Ob sobotah zvečer poslušajo danes do 30 poštenih slovenskih fantov zanimive govore gg.: Puntarja, Ivo Česnika, Kovača i. dr. Fantje pa so sami tudi kunštni in rad nam pove včasih kdo, kako so delali tukaj, kako tam, da so stvar boljše naprej peljali. Tako je tudi v nedeljo 19. t. m., ko se je vršil občni zbor „Kresa“ in je bila na dnevnem redu že točka „slučajnosti“, vstal star Orel iz Kranjskega in predlagal, naj se fantje v „Kresu“ organizirajo v Orlu. Predlog je bil posebno od navzočih fantov navdušeno sprejet. Sklenilo se je na to, osnovati fantovsko organizacijo popolnoma v smislu Orlovske. Telovadbe nam sicer ne bo mogoče gojiti v celom obsegu, ker nam manjkajo prostori. Ali proste vaje in redovne bomo vendar po možnosti gojili, dokler ne dobimo lastnega hrama, kjer se

bomo prosteje gibali. Naročili smo si že naše lepe znake. V kratkem bomo stvar uredili in nadalje naznanili „Mladosti“. Sklenilo se je tudi osnovati tamburaški zbor, ker imamo že nekaj izvežbanih tamburašev. Naročili smo si tudi naše lične društvene „Koledarčke“, ob novem letu bomo pa poskrbeli, da bodo fantje naročili „Mladost“ in „Naš Dom“. — Poštenu slovenski fantje toraj, če vas zanese usoda v Gradec, našli boste tu brate. Pišite poštenemu znanu ali prijatelju, ki je morda že tu, a ne ve še za „Kres“, naj se nam pridruži, da bo ta živa slovenske straža čim dalje krepkejša. Naslov „Kres“ je: Slov. katol. izobraževalno društvo „Kres“, Gradec. Pestalozzi-strasse 63.

Osmero blagrov ali nauk o srečnem življenju.

Spisal Anton Kržič.

Ta prelepa knjiga živo opisuje najiminennejši predmet v človeškem življenju: našo srečo. Saj si pač nihče izmed nas bolj ne želi nobene reči, nego sreče. Knjiga je spisana na zanesljivi podlagi: Zemeljsko srečo si pridobi le oni, ki tako živi, da si služi večno srečo v nebesih, ker je ista pot do časne in večne sreče. Torej je to delo hkrati nekakšna preprosto pisana apologetika. To ime zasluži še tembolj, ker najnevarnejša krivoverstva nove dobe slone uprav na napačnem umevanju človeške sreče. V istem zmišlju je nekakšna izpopolnitev „Knjige o lepem vedenju“ in „Zlate knjige“. Naslov: „Osmero blagrov“ je opravičen v tem, ker je vsa tvarina zasnovana in razpredeljena na podlagi onih čednosti, ki jih je Jezus posebno poveljeval. Knjiga je precej obširna in se je še nekoliko povejšala v novi izdaji. Pisatelj je namreč hotel temeljito rešiti ta problem ter se ozirati kar moč na vse, kar se mu je zdelo bistveno potrebno v pojasnilo tega predmeta. Hkrati je pa obravnava tudi zato bolj obširna, ker se narkratko ne da dovolj mikavno pisati. „Sreča“ in „veselje“ pa se pač mora obravnavati v bolj veseli in prikupni obliki. V to svrhu so zlasti dobro došli mnogi zgledi in razne primere, ki blagodejno prepletajo teoretiške opise. Obravnavajo se v knjigi zlasti te reči: V uvodu: Kaj je sreča in kako se da pridobiti. I. Bogatstvo in ubožstvo, delo in počitek ter štedljivost. II. Napuh in ponižnost; zdravila zoper jezo. III. Trojni vzrok naše žalosti: kes, nadloge in skrbi. — zdravilo zoper to trojno zlo. IV. Krotenje strasti sreča bogoljubnosti. V. Plemenito vedenje do bližnjika v mišljenju, govorjenju in dejanju doniša obilno srečo. VI. Čistost je najboljši vir naše sreče. VII. Mir z Bogom, z ljudmi in s seboj doniša zadovoljnost — srečo. VIII. Če ostane še kaj bridkosti, jo odvrne nauk o izredno veliki koristi trpljenja. Konec: Kako nauke o sreči izvrševati in si v prid obračati. — Radi pritrdimo besedam ki jih je zapisal pisatelj v priporočilo drugi izdaji: „Ta knjiga ni, kakor mnoge druge, da bi jo čitatelj kot kaka povestico, kar slastno prebravši vrgel v kot ter se nikdar več ne zmenil zanjo. Želim, da bi bila nekakšna družinska knjiga, ki naj se opetovano čita iz nje skupno in posamič, ker šola zemeljske sreče je pač šola, ki se konča šele z zadnjo uro.“ Knjiga se dobi v „Katoliški bukvarni“ in stane 1 K 60 vin. broširana, 2 K v platno vezana, za pošto 20 v. več.

LISTEK.

Janko in drugi.

Spisal Svetovit Bor.

(Dalje.)

„Ali obljubiš, da pristopiš ...“ Izmučene, bolestne so bile Tineteve besede in so segle Jankotu globoko v srce. Ali naj bolnemu, nad vse ljubljenu prijatelju odreče prošnjo, ki jo stavi na njega takorekoč v smrtnem boju, v največjih bolečinah? Ali ne muči Tineta morda še bolj njegov odgovor, ker mu noče izpolniti prošnje?

Mati je stopila k Janku in ga tudi proseče pogledala. Tine je zaprl oči in Janku se je zdelo, da bo zopet padel v omotico.

»Tine, obljubim, samo ne muči se, samo ozdravi!« Stisnil je Tineto desnico. Tine ga je hvaležno pogledal, hotel nekaj reči, pa ni mogel.

In Tine je padel še tekom dneva večkrat v nezavest, proti večeru je pa malo zadremal. Janko je ostal pri njemu skoraj celi dan; vaščani in vaščanke so pa hodile v skrbih povpraševati kako je bolniku. Vsa vas je bila nekako pobita, vse je prevzelo čustvo sočutja in usmiljenja do ubogega Tineta, ki je bil po nedolžnem pobit, saj ni nikomur nič žalega storil in obsojali so vsi pobijalca, in ko bi vedeli, kdo je, pobili bi ga in maščevali ubogega Tineta. Pobijalec Pepe je pa hodil moško po vasi, se rotil in rotil, da on že zve, kdo je bil tako hudoben, da je pobil Tineta, in da se tistemu ne bo dobro godilo. Strl mu bo kosti, razbil črepinjo, pa naj ga magari gosposka zapre za celo življenje! Ni bil Tine sicer njegov prijatelj, a on se vseeno maščuje namesto njega samega, ki bo gotovo odpustil svojemu sovražniku! On, kot vodja fantov iz te vasi, nikakor ne more dopustiti, da bi kdo pobijal njihove tovariše, naj že zahajajo v njihovo družbo ali ne!

Tako je pretkani Pepe varal svoje tovariše, varal vaščane, varal celo vas, celo faro! Fantje so mu prikimavali, stiskali pesti in se rotili, da maščujejo Tineta.

Dasi je torej Pepe odvrnil ves sum od sebe, vendar ni bil sam pri sebi preveč zadovoljen. Videl je, da s Tineto sočustvuje cela vas, vsa dekleta, vse matere, ki bi v slučaju, da bi njega kdo tako pobil, zmajevale z ramami in govorile: »Prav mu je! Dobil je, kar je iskal!« Ni mislil, da uživa Tine toliko zaupanja v vasi — in mesto da bi se v svoji črni duši pokesal svojega dejanja, je začel misliti, kako bi mu izpodkopal ugled.

Zvečer pa je ob navadni uri na vasi zopet zavriskal in dal s tem znamenje fantom, da se prične njihov čas. A ta dan se je Pepe malo ušel. Par fantov je sicer prišlo, toda izjavili so, da nocoj, ko je vsa vas žalostna, ne bodo peli na noben način ne! Drugi so pa sploh ostali doma in se niso veliko zmenili za Pepetove vriske. Tudi njim je bila pri srcu Tinetova nesreča in vsi so bili prepričani, da se danes ne spodobi razgrajati, peti in vriskati na vasi. Ko je Pepe videl in čutil, zakaj ne pridejo, je izustil skozi zobe neko psovko na nje, strahopetce z babjim srcem, se vgriznil v spodnjo ustnico in poparjen, z jeznim obličjem odšel proti svoji bajti.

9. Oj te novotarije!

Cela vas je sočustvovala z bolnim Tineto. Stare ženske so se vrstile vsako noč in prečule pri njem cele noči in mu postregle, če je česa pozelel. Zdravnik je prihajal vsaki drugi dan, kaplan Gregor je prihajal vsak dan, Janko je pa prebil malone ves svoj prosti čas pri postelji bolnega prijatelja. Skrbni postrežbi se je imel Tine zahvaliti, da so se mu moči vidno vračale, da je upal na popolno ozdravljenje.

Komaj pa je nekoliko okreval, je že prišla iz mesta komisija in ga zaslišala. Tine ni mogel jasno odgovoriti, kdo ga je, sumničiti pa ni hotel nikogar. Na vprašanje, če ga morda kdo v vasi sovraži, je molčal, pač pa je povedal Janko, da ga je Pepe po strani gledal in mu večkrat grozil. Komisija se je odpravila k Pepetu.

»Kje ste bili oni večer?«

Pepe je nekoliko prebledel, pomolčal za trenutek in pomislil, da li ga ni Tine spoznal.

»Odgovorite, kje ste bili?« je vprašal mož postave in bistro pogledal Pepeta.

»Na vasi, med drugimi fanti!« je dokaj korajžno odgovoril Pepe.

»Cel večer? Se niste nič odstranili od njih?«

»Ne! Celi večer smo bili skupaj!«

Zaslišali so še druge fante, a brez uspeha, krivca niso mogli dobiti! Fantje so eden za drugim izjavljali, da jih Pepe ni zapustil niti za hip, le Tonetu

se je začelo nekaj svitati v glavi: kaj, če je krenil Pepe tisti čas, ko je rekel, da gre na kozarec vina k županu, iz vasi in udaril Tineta? Vendar ni hotel povedati tega komisiji, ni hotel nakopati Pepetu sitnosti na glavo.

In tako se je Pepe še za enkrat izvil iz zagate. Komisija se je vrnila v mesto in se jezila nad fanti, ki tako trdo drže skupaj in ne izdajo krivca. Zlasti zdravnik, ki je spravil vso stvar pred sodišče, se je jezil in hudoval rekoč: »Bijejo in pobijajo se kot živali, a nazadnje so vsi nedolžni; jaz pa nimam nikdar miru!« Sodnik pa je omenil, da se mu zdi Pintarjev Pepe najzvičnejši med vsemi in da ne bi dvakrat rekel, da ni on krivec!

»Da, da, ta je zviti kot kozji rog, a enkrat se bo vseeno ujel!« je menil zdravnik, puhnil pred sebe dim svoje smodke in se dalje hudoval na fante.

Vaščani pa tudi niso držali rok križem.

»Primojdunaj, če bi vedel, kdo ga je, takoj ga naznanim!«

»Zaslужil bi, v resnici bi zaslužil, da ga zapro, ker je pobil tako mirno dušo kot je Tine!«

»Veste, vesti ne more imeti tak človek, sicer ne bi brez vzroka pobil človeka!«

Tako so govorili možakarji pri kozarcu vina, sklepale ženske pri svojem delu, mislila dekleta pri vodnjaku. Sum vseh pa je letel na Pepeta, ki je moral slišati marsikatero bridko in pikro. Stariši so doma izpraševali sinove, kje je bil Pepe tisti večer, a fantje so trdili vedno svoje, da je bil z njimi. Vaščani pa so skušali na drug način priti na sled pobijavcu, ali ga pa vsaj pikati in zbadati ob vsaki priliki.

Pepe je škrtal z zobmi in krčil pesti, ko je videl, da so vsi vaščani na strani Tinetovi, da se vse poteguje za njega; videl je tudi, da bi ga vaščani takoj izdali in naznanili sodišču, kakor hitro bi zvedeli, da je on pobil Tineta. Ob drugih prilikah so vaščani navadno molčali in, če so tudi znali za krivca, ga niso izdali sodišču rekoč: Bodo že fantje sami med seboj poravnali! Zdaj pa se vse poteguje ravno za tega Tineta, katerega on sovraži iz dna svoje duše!

In v črni Pepetovi duši se je snoval naklep za naklepom, načrt za načrtom, kako bi vaščanom še pokazal svojo moč, svojo oblast nad fanti in ponižal in osramotil Tineta, Janka in druge, ki ne trobijo v njegov rog.

Tako je preteklo par tednov; vaške ženske niso več hodile čut k Tinetu, ker je že precej okreval, zdravnik je tudi nehal prihajati, pač pa se je oglašal kaplan Gregor vedno pogosteje, se živahno pogovarjal s Tineto in sklepal z njim neke načrte.

»Kaj le imata?« je ughal Janko in včasih vprašal Tineta, o čem se tako živahno razgovarjata z gospodom.

»Kmalu izveš!« mu je odgovoril Tine in se mu nasmehnil kot bi hotel reči: »Kaj izprašuješ? Saj veš vse, ne delaj se nevednega!«

In res je Janko kmalu izvedel vse! Nekega dne ga je poklical gospod Gregor v sobo in mu rekel: »Janko, ali držiš ti vedno svojo besedo?«

»Vedno!« je odgovoril Janko in pomislil, zakaj to vprašanje.

»Torej boš vstopil v društvo, ker si obljubil!« je rekel Tine.

Janko je stopil korak naprej, pomeril z očmi kaplana, se začudeno ozrl v Tineta.

»V kratkem ustanovimo društvo, o katerem ti je Tine že gotovo pravil! Kajne, da boš tudi ti pristopil!« je nadaljeval gospod Gregor.

Janko je stal kot bi ga kdo polil z mrzlo vodo.

»No, kaj se obotavljaš! Saj si obljubil, da pristopiš!«

»Tedaj nisem vedel sam, kaj pravzaprav govorim!«

»Veš, Janko, obljubil si sicer in vem, da boš besedo držal! A vseeno te ne bi silil k društvu, odvezal te bi od besede, če ne bi vedel, da ne bo le tebi na korist, če pristopiš! Verjemi mi, čez par mesecev ne boš hotel odstopiti, če bi te tudi silili, tako se ti bo

dopadlo! Stavil bi ne vem kaj, da mi boš še hvalen za to, da te sedaj takorekoč silim v društvo! Janko ni ničesar odgovoril.

»Sicer ti pa pozneje nihče ne bo branil, da odstopiš, če ti ne bo ugajalo! Boš videl, da se bomo lepše zabavali kot se Pepe s svojimi tovariši! Ali pristopiš?«

»Bom pa poskusil!« je rekel Janko neodločno.

»Dobro, nas je že nekaj!« je veselo vskliknil gospod Gregor in stisnil Janku desnico.

In odslej sta Tine in gospod Gregor večkrat povabila Janka k svojim razgovorom. Dočim sta onadva živahno razpravljala o novem društvu, je Janko navadno molčal, se čudil, kako da imata tako veselje do novotarij, in si mislil na tihem, da bo tako v par mesecih vse zaspalo; on jim bo ob prvi priliki pokazal hrbet!...

»Gospod Gregor, stopite malo v hišo!« je vabil Grahek gospoda na kozarec vina in majhen prigrizek.

»Društvo bomo ustanovili, vaš Janko bo tudi zraven!« je govoril kaplan Grahku, ko sta se pomenila o navadnih stvareh.

»Pojdite no, pospod kaplan, kaj je tega treba!«

»O, treba, treba! Ali bi vi rajši videli, da vam vaš Janko lazi cele noči okoli s Pepetom, ali da gre vsak večer ob določeni uri spat?«

»I, seveda bi rajši, da naredi drugo!«

»No, vidite, k temu jih bomo v društvu navajali! Prepeče, pijancev in ponočnjakov ne bo pri nas!«

»E, gospod kaplan, vsega tega ni treba! Živeli smo doslej brez takih društev, pa bomo tudi odslej!«

»Ni res, Grahek! Vse napreduje, napredovati moramo tudi mi! Po drugih krajih imajo že zdavnaj taka društva, zakaj ga ne bi imeli tudi mi?«

»No, saj pravim, mladi, sedanjí svet je vseh muh poln! Vse hoče imeti, vsega se izmišljuje! V starih časih pa nismo imeli nič takega, pa smo vendar boljše živeli kot živimo zdaj!« jo govoril Grahek in ni umel, k čemu naj se ustanovi društvo. »Jako dober in prijazen gospod so naš Gregor, le te novotarije jim preveč blodijo po glavi!« se je pridružila modrovanju svojega moža Grahkovka.

In tako so mislili tudi drugi ljudje, katerih se je lotil gospod Gregor. V celi fari je bil zelo priljubljen, ljudje so ga ljubili in spoštovali, storili bi za njega vse, a ko jih je nagovarjal in navduševal za društvo, ko jih je prosil, naj prigovarjajo svojim sinovom, so ljudje zmajevali z glavami in se čudili, kako da so se gospod Gregor tako zavzeli za novotarije, in bili prepričani, da vsega tega ni prav nič treba, da se bo i nadalje lahko živelo brez vsakega društva kot se je dosedaj.

A gospod Gregor se po prvih neuspehih ni dal vstrašiti, temveč je v svesti si, da bo društvo ljudem le na korist, agitiral dalje. Tine je medtem toliko okrevljal, da je zapustil posteljo in vrlo pomagal kaplanu.

In tako sta gospod Gregor in Tine preskrbela celo faro s snovjo, o kateri so imeli vsi farani zadoosti govoriti. Vse se je razgovarjalo le o novem društvu; starejši so bili odločno zoper, češ kakor smo živeli doslej brez društev, bomo tudi odslej, fantje so majali z glavami in menili, da jih hoče kaplan navezati le na cerkev, ženice, ki pa niso prišle toliko v poštev, so pa same nagovarjale fante, naj se zapišejo, češ da ne more biti slabo, kar uvidejo gospod kaplan. Pepe je kar divjal. Ljudem se je že gabilo njegovo govorjenje zoper kaplana in Tineta in večkrat se mu je pripetilo, da ga je kdo krepko zavrnil, a Pepe mu odgovora ni ostal dolžan. »No, no, kar v tretji red se zapiši, pa bo vse v kraju! Saj tretji red in ono društvo je itak vseeno! Razlika je le ta, da vas hoče kaplan na drugo vižo ujeti.«

In po njegovem vzgledu so tudi drugi fantje zabavljali čez društvo in gorje tistemu, o katerem se bi zvedelo, da se je že zapisal pri kaplanu.

»Janko je že njihov!«

»Ha, ha, ha, Janko, ki je bil že zaprt zaradi pretepavanja!«

Pepe se je krohotal in zbijal neslane šale iz Janka, ko je pravil to novico po vasi. Fantje so se krohotali z njim in dajali Janku priimke, kakoršnih

si more izmisliti le na pol divja, od pijače in pretepavanja že na pol otrpnela tolpa, ki jo jo vzgojil Pepe.

10. Govorniki iz Ljubljane.

In iz naše vasi ni pristopil nihče razum Tineta in Janka. Iz sosednjih vasi in od fare se je oglasilo par fantov, poštenih in nepokvarjenih, ki niso še okusili surovega in za mladino pohujšljivega ponočevanja. Gospod Gregor je torej s težavo zbral toliko fantov, da je določil dan ustanovitve novega društva, povabil iz Ljubljane par gospodov, ki bi govorili in razjasnili ljudem, za kaj se pravzaprav gre, in jih navdušili za stvar.

Jej, to vam je zopet zašumelo! To je bila novica za kletavce ženice, za radovedna dekleta, za modrujoče možakarje!

Tisto soboto pred ustanovitvijo je postavil Tine z Jankovo pomočjo pri fari par mlajev z navdušenimi napisi, okrasil sobo, kjer se bo vršilo zborovanje in preskrbel še druge malenkosti. Janko je cel čas molčal in nekako tesno mu je bilo pri srcu, kar pustil bi najrajši vso stvar, a sram ga je bilo, da bi tako sramotno pobegnil, poleg tega mu je tudi nekoliko ugajalo, da jezi Pepeta s tem, da bo pristopil. Tine pa je bil vesel, da še kmalu ne tako. Dasi še ni popolnoma ozdravel in mu je rana na glavi še prizadevala velike bolečine, vendar se ni dosti zmenil za to, vedno in vedno je pravil Janku, da bo že jutri imel drugačne misli o društvu, ko bo slišal govornike iz Ljubljane, da bo še vesel, da je v društvu, da bo navdušen za društvo in bo še sam nagovarjal fante, naj se zapišejo tudi oni.

»Veš, Tine, jaz te v resnici ne razumem! Enkrat si jo že izkupil, ker se toliko poganjaš za to društvo, pa še vseeno ne odnehaš! Drugič bo tisti tvoj zahrbtni sovražnik bolj udaril — in po tebi bo! Jaz res ne vem, kako da si ne vzameš nič k srcu tistega poboja!«

»E, če ne bi bilo to društvo v resnici dobro in potrebno, pa me ne bi nihče napadel! Slabih stvari ljudje še niso nikdar preganjali, dobre pa vedno! Sicer bom pa prihodnjič že bolj previden in ne bo me več nihče tako pobil kot zadnjič! Če me ne bi zahrbtno napadel, ne bi me pobil; bi mu že tudi jaz pokazal, da imam trdo pest!«

Zvečer so ljudje hodili okoli slavalokov, zmajevali z glavami, modrovali in obsojali novotarije in težko čakali prihodnjega dne. Otroci so pa plezali po smrekah, metali klobuke na slavaloke in bili veseli, da se sploh kaj novega postavi in dogodi v vasi.

Vest o slavalokih je prišla tudi Pepetu na ušesa. Temno je pogledal, se vgriznil v spodnjo ustnico in zamrmral: »Bomo videli, če počakajo jutrajšnjega dne!«

Zvečer so se fantje nekako poparjeni sešli na vasi. Vkljub vsemu njihovem zabavljanju zoper društvo, vkljub vsemu norčevanju in sramotanju se to vendar ustanovi.

»Kaj se bodete tako kislo držali! Mi smo še tukaj in preko nas ne bo nihče brez kazni snoval taka društva! Mi smo bili glava v vsej fari in mi bomo tudi ostali!« je začel Pepe.

Fantje so molčali.

»Celo slavaloke so postavili! Ha, ha, škoda za njihov trud, zakaj jutri ti ne bodo več stali!«

»Kako, kako?« Fantje so stopili bližje in rado vedno čakali, kaj jim pove Pepe.

»Ne bodo več stali, ker jih bomo mi še nocoj podrli!«

»Mi?« so se začudili fantje.

»Oh, mi! Takoj, ko se vrnete Janko in Tino domov, gremo mi k fari in razderemo in izrujemo slavaloke!«

»Ha, ha, to bodo jutri zijali, ko bodo videli svoj trud uničen, slavaloke na tleh!« so se smejali fantje, veselo zapeli par poskočnih, obšli parkrat vas, popotali malo pred hišo strahopetnega skopuha Primoža in mu prizadeli zopet malo strahu.

»Zdaj pa se razidite! Zlezite na seno tako, da vas bodo gotovo slišali in videli domači, potem pa se tiho splazite zopet iz ležišča in se zberite na koncu vasi!«

Fantje so ubogali naročilu Pepeta in storili kakor jim je zapovedal. Domači so jih čuli in bili trdno prepričani, da so šli spat.

Medtem sta se vrnila Janko in Tine od fare, kjer sta se tako dolgo časa zamudila s pripravami za prihodnji dan. Pepe, ki je čakal skrit ob poti, kdaj se vrne, je stiskal pesti in se komaj premagoval, da ni planil na ta dva, ki sta začela manjšati njegovo veljavo in ugled in moč pri fantih in vaščanih. A vedel je, da mu Janko ne bi prizanašal, da tudi Tine ne bi mirno držal hrbta udarcem, in premagal se je, zagrozil z roko in se zaklel, da jima enkrat že pokaže.

Tiho, brez šuma so se zbrali fantje ob Pepetu, tiho, brez šuma so jo mahnili proti fari, izruvali tu slavoloke, raztrgali vse napise, sežagali smreke in ostanke pometali v vaško lužo.

Pepe si je mel roke od veselja, ko je bilo delo dokončano, fantje so bili veseli, da se jim je vse srečno izteklo. Vriskali bi najrajši, a s tem bi se izdali; tiho, a židane volje, med veselimi dovtipi in zabavljicami na novo društvo in njegove člane so se razšli.

In ko je bilo drugega dne vse ogorčeno nad njihovi početjem, ko so se tudi neprijatelji novega društva jezili nad storilci, ki so podrl mlaje in slavoloke, so se fantje smejali in menili, da je prav naredil, kdor je porušil in razdril slavoloke. Ko pa je začel leteti sum nanje, so se potegnili zanje njihovi stariši in izjavili, da lahko s prisega potrdijo, da njihovi sinovi tega niso napravili, ker so odšli takoj po običajnem petju na vasi spat. Nihče jim ni mogel do živega in to jih je veselilo in navdalo z novim zaupanjem do Pepeta, ki je vso stvar tako modro in previdno izpeljal.

Prišel je popoldan. Po litanijah je hitele vse, staro in mlado, moško in žensko, fantje in dekleta, možakarji in stare žene, v sobo, kjer so imeli nastopiti ljubljanski govorniki, kjer se je imela vršiti ustanovitve novega društva. Na več vozovih se je pripeljal precejšnje število mladih, korenjaških fantov in lepih, našim faranom čudnih oblekah, z rdečimi srajcami.

„Jej, jej, kaka si!“ so se čudila dekleta, ko so poskakali iz voz, se uredili v vrste in med glasnim trobentanjem v lepem redu prikorakali v vas. Otroci so se podili ob njihovih straneh, začudeno zijali te lepe prikazni in dajali duška svojim čutilom v glasnih vzklikih. Ljudje pa so kar obstali, tako jih je presenetil ta nastop. Kaj takega niso pričakovali, še sanjalo se jim ni, da bi k ustanovitvi tega toliko obiranega in opravljanega društva prišlo toliko fantov in takih fantov, v tako lepih oblekah! In že v tem hipu so ljudje izpreminjali svoje mnenje o novem društvu in menili, da vendar ne bo tako slabo in brez pomena kot so doslej mislili.

Gospod Gregor je že dopoldan povedal, da je vstop vsakomur dovoljen. In odločil se je tudi Pepe, da gre s svojimi tovariši. Soba, precej prostrana, je bila vendar premajhna. Napolnila se je do zadnjega kotička, a veliko ljudi je še čakalo pred vrati in ob oknih in se prerivalo in sililo bližje, da čuje govornike.

Tisti fantje, ki so se odločili, da pristopijo k društvu, so nekako ponosni stali ob tujih gostih in niso se kesali, da so se zapisali v društvo; drugi so se že pokesali, zakaj niso tudi oni pristopili; celo v srcih nekaterih Pepetovih tovarišev se je vzbudila želja, da bi tudi oni enkrat nosili tako obleko kot oni tujci. Edini Pepe je ostal hladen. Vedel je, da se mora premagovati in kazati, da se mu vse to zdi le neumnost in da vse prezira in zaničuje.

In nastopil je prvi govornik. V vznesenih besedah je razjasnil ljudem, kakšen namen imajo taka društva kot ga nameravajo danes tukaj ustanoviti, naštel vrline krščanskega mladeniča, slovenskega

fanta in njegove dolžnosti. Ljudje so bili presenečeni. Vsi pomisleki proti društvu so se jim razpršili, vsi so bili navdušeni za taka društva in so sklenili, da bodo radi puščali svoje sinove v društvo.

In drugi govorniki so še bolj navdušili ljudi, vsi so bili enega mnenja: Tako društvo je pa res dobro in potrebno!

Ko pa je nastopil gospod Gregor in ožigosal postopanje tistih zahrbtnžev in ponočnjakov, ki so ponoči izruvali mlaje in slavoloke, so ljudje dajali duška svojemu gnjevu v glasnih vzklikih. Pepe pa je bledeel in se grizel v ustnice, da ne bi zinil kako psovko na vso to govorjenje, njegovi tovariši so pa potuhnjeno zrli v tla in spoznavali, da junaško njihovo delo ravno ni bilo.

In ko je vprašal kaplan, ali še kdo pristopi k društvu, se je vzdignilo precej rok. Tudi Pepeteve tovariše je nekaj sililo, da bi vzdignili roke, ker spoznavali so, da bi bilo le lepo, če bi bili v takem društvu. In če ne bi bilo Pepeta zraven, bi se gotovo ojunail eden ali drugi in pristopil. Ta pa se, videč njihovo omahljivost in prepričan, da ga reši le njegov pogum in brezobzirnost, ni mogel več premagovati. Bruhnil je iz sebe vse, kar je mislil pri govoru posameznih govornikov in izkušal osramotiti vse zbrane. A ni se mu posrečilo. Komaj je izpregovoril par psov, so ga že objele trde roke Jankove in ga odnesle iz sobe. Navzoči pa so bili ogorčeni nad Pepetom, ki dela ob vsaki priliki zdražbe in izkuša vsako dobro in pošteno stvar ovirati. Njegovi tovariši so ostali mirni, nihče ni vzdignil roke, da bi branil svojega vodja. Skoraj prav se jim je zdelo, da ja doživel to sramoto, zakaj pa ni molčal!

Potem se je vršila volitev odbora novega društva. V odbor je bil izvoljen tudi — Janko. Jej, to ga je zaščetalo, ko je čul, da ga Tine predlaga v odbor. Še sanjalo se mu ni, da bi kdaj užival tako čast. Za društvo je bil že navdušen po besedah govornikov, a zdaj, zdaj, ko bo celo odbornik, da, zdaj bo delal z vsemi močmi za procvit društva!

Po zborovanju se je vršila telovadba in ljudje se kar niso mogli načuditi gibčnosti telovadcev in njihovem zvijanju na drogu.

Tako se je izvršil ta dan v splošno zadovoljnost vseh razun Pepeta seveda. Starejši so sicer še vedno zmajevali z glavami, češ kaj si vsega ne izmisli mladi svet, a zadovoljni so bili vseeno in težko so čakali, kdaj da nastopijo tudi njihovi sinovi v takih oblekah kot ti-le in kdaj se bodo znali tako spretno vrteti in sukati na drogu kot ti-le. In še bolj so ljudje vzljubili gospoda Gregorja, ker zdaj so izprevideli, da kar stori, je vse dobro in lepo.

Gostje so se zopet odpeljali, a med ljudmi so pustili mnogo spominov na sebe. Dolgo, dolgo niso mogli ljudje pozabiti one lepe nedelje, ni minil dan, da ne bi imeli v mislih telovadcev, da se ne bi razgavarjali o govorih ljubljanskih govornikov.

A ljudje so začeli ceniti društvo še bolj, ko so ga izpoznali še od drugi strani, ne samo po zunanje, po bleščečem nastopa. Fantje so se kar izpremenili. Ponočevanje je ponehaval, pijančevali so fantje vedno manj. Društvo in njegova pravila so vplivala na fante in jih navezala k lepemu, rednemu življenju.

A kakor vsaka dobra stvar je imelo tudi to društvo precej nasprotnikov, predvsem seveda Pepeta, ki ni mogel pozabiti, kako sramotno ga je iznesel Janko iz zborovanja, ki ni mogel prenesti svojega poraza in se uživati v bridko resnico, da sa mu tla na vseh koncih in krajih majejo. Izkušal je na vse moč goče načine še enkrat rešiti svoj pojemaci ugled, svojo ugašajočo slavo, a ravno to mu je kmalu prineslo zasluženo kazen.

(Dalje prih.)